

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1924 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212) jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 7 mars 1924 avlåten, till jordbruksutskottet *Propositionen* hänvisad proposition, nr 95, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212).

Förslaget är av följande lydelse.

»Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212).

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 skall erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

1 mom. Från tillämpningen av denna lag undantagas:

- 1) skogar, belägna inom Gotlands län;
- 2) skogar, som äro underkastade bestämmelserna i förordningen angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden samt lagen angående husbehovsskogar inom vissa områden;
- 3) allmänningskogar i Västerbottens och Norrbottens län samt inom Kopparbergs och Gävleborgs län vid storskifte avsatta häradsallmänningar och besparingskogar;

4) städernas skogar;

5) skyddsskogar — — — län;

- 6) statens — — — skogar;
- 7) skogar — — — samt
- 8) övriga — — — förordning.

Denna lag, varigenom upphäves förordningen den 18 juni 1915 (nr 250) om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Dock skall vid skogsvårdslagens tillämpning å de skogar, som varit underkastade bestämmelserna i sistnämnda förordning, iakttagas:

1) Beträffande avverkning, som ägt rum före denna lags ikraftträdande, skola förut gällande bestämmelser äga tillämpning.

2) Har avverkningstillstånd meddelats enligt förordningen den 18 juni 1915 men avverkningen ej utförts, innan denna lag trätt i kraft, må avverkningen, med iakttagande av därom enligt samma förordning meddelade föreskrifter, verkställas därefter, dock icke senare än inom fem år från tillståndets meddelande eller den kortare tid, som vid meddelandet bestämts.

3) Tillstånd till odlingsföretag samt föreskrift därom, som meddelats enligt förordningen den 18 juni 1915 och ej upphört att gälla före denna lags ikraftträdande, skola äga fortsatt giltighet därefter.

4) Vad i skogsvårdslagen stadgas om skyldighet att vidtaga åtgärder till betryggande av återväxt i anledning av skada, varom i 10 § av lagen sägs, gäller icke, där sådan skada uppkommit före denna lags trädande i kraft.

5) Vad i förordningen den 18 juni 1915 är stadgat om befogenhet eller skyldighet för skogstjänsteman eller annan befattningshavare vid skogsstaten att vidtaga eller föranstalta om viss åtgärd, skall efter denna lags ikraftträdande i fall, där sagda förordning eller enligt densamma meddelat tillstånd eller föreskrift äger fortsatt giltighet, i stället gälla om skogsvårdsstyrelsen samt, vad angår rätt att taga i beslag virke, som skall anses förbrutet, jämväl om hos denna anställd befattningshavare med skoglig utbildning.»

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till de propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll.

Motion.

I sammanhang med denna proposition har utskottet till behandling förehått en inom första kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 263, av herrar *Rogberg* och *Rosén*, vari hemställts, att riksdagen måtte lämna förberörda proposition utan bifall.

Beträffande de skäl, som härför anförts, hänvisas till motionen.

nämnda riksdag anmälde sitt beslut om antagande av den nya skogsvårdslagen, anhöll nämligen riksdagen tillika om skyndsamt utredning, om och i vad mån berörda lag med av densamma betingade ändrade administrativa och ekonomiska förhållanden kunde antagas att gälla även för Västerbottens och Norrbottens kustland, samt framläggande för riksdagen av det förslag, som av samma utredning kunde föranledas. Tillika framhölls i motiveringen till denna skrivelse, att i samband med nyssangivna utredning borde undersökas, huruvida skogsvårdslagen lämpligen kunde antagas att gälla jämväl för de skogar, som nu lyda under lappmarkslagen och äro belägna i Västernorrlands och Jämtlands län samt Västerbottens och Norrbottens läns kustland.

De spörsmål, som i anslutning härtill varit föremål för utredning och i den nu framlagda propositionen behandlas, äro alltså frågorna om skogsvårdslagens tillämpning *dels* å skogar under dimensionslagen och *dels* å vissa skogar under lappmarkslagen.

Förstnämnda fråga, som jämväl är ämne för den av herrar Rogberg och Rosén väckta motionen, torde här först få upptagas till behandling.

Dimensionslagen, vars närmare innebörd framgår av i propositionen lämnad redogörelse, är som bekant grundad på principen om lagbestämt skydd för skog, som ej uppnått viss storlek och har tillkommit i syfte att förhindra den skövling av ungskog, som på sin tid i stor utsträckning ägde rum i kustlanden. Ehuru dimensionslagen i stort sett befunnits väl tjäna det ändamål, för vilket den tillskapats, har, såsom ock i propositionen närmare omförmäles, denna lag sedan länge ansetts vara från skogsvårdssynpunkt föråldrad. Sålunda framhöll redan 1915 års jordbruksutskott i sitt av riksdagen godkända utlåtande angående då föreliggande förslag till ny dimensionslag, bland annat, att, därest annat bättre lagförslag i en nära framtid kunde framläggas, varigenom dimensionsprincipen bleve avlöst av andra trygghetsåtgärder mot skövling samt skogsvårdssynpunkterna bättre tillgodosedda, intet syntes hindra, att ett sådant förslag efter vederbörlig granskning komme att ersätta dimensionslagen för Norrland och Västerbottens kustland. Ehuru under därefter följande år talrika initiativ framkommo, i syfte att nyss berörda synpunkt måtte tillgodoses vid utarbetande av förslag till ny skogsvårdslag, vann densamma likväl icke beaktande. Till följd härav blevo också ifrågasvarande skogar i det av Kungl. Maj:t genom proposition, nr 104, till 1923 års riksdag framlagda förslaget till ny skogsvårdslag undantagna från lagens tillämpning. Såsom förut berörts, anhöll emellertid riksdagen om skyndsamt utredning i ämnet, vilken utredning resulterat i nu föreliggande förslag.

Frågan om skogsvårdslagens tillämpning å skogar under dimensionslagen.

Såsom en sammanfattning av den i ärendet förebragta utredningen har departementschefen funnit framgå, att dimensionslagen visserligen i stort

Departementschefen.

sett fyllt sitt huvudändamål att skydda den yngre skogen i kustlanden mot en överdriven avverkning och i detta avseende varit till stort gagn för ifrågavarande trakter, men att med den utveckling, som skogsskötseln i kustlanden numera erhållit, lagens bestämmelser måste anses föråldrade och olämpliga. De huvudsakliga brister, som från en rationell skogsvårds synpunkt vidlåde lagen, syntes kunna sammanfattas sålunda, att lagen på grund av den skogliga princip, varå den vilade, i vissa fall skyddade skog, som borde avverkas, men i andra medgäve avverkning av skog, som borde sparas, att lagen i viss mån försvårade ett ekonomiskt utnyttjande av undermålig skog, att lagen saknade effektiva bestämmelser för tryggande av återväxt samt att den i lagen medgivna vidsträckt rätten till fri husbehovsavverkning möjliggjorde skogsskövling. Härtill komme, att lagen genom däri stadgade inskränkningar i skogsägarens förfoganderätt över hans skog vore ägnad att förringa dennes intresse för skogen och dess skötsel samt att lagens handhavande medförde betydande kostnader för statsverket. Efter att därefter hava närmare redogjort för de skäl, som anförts för och emot utsträckandet av skogsvårdslagens tillämplighet till kustlanden, kommer departementschefen till slutsatsen, att denna lag ur rent skogliga synpunkter måste anses lämpad att gälla för ifrågavarande trakter, samt att icke heller eljest grundad anledning förefinnes att ifrågasätta dess lämplighet för dessa områden. Med hänsyn härtill har departementschefen icke heller ansett tillräckliga skäl föreligga för de från vissa håll framställda yrkandena om uppskov med frågan om lagens antagande för dessa skogar i och för vinnande av erfarenhet om lagens verkningar inom dess nuvarande giltighetsområde. Likaledes har departementschefen efter ett ingående bemötande avstyrkt från vissa håll föreslagna ändringar i skogsvårdslagen, vilka uppställts såsom en förutsättning för utsträckande av denna lags tillämpning jämväl till nu ifrågavarande kustområden.

Kungl. Maj:ts förslag förutsätter att i samband med skogsvårdslagens införande i kustlanden skogsvårdsstyrelser böra inrättas därstädes för utövande av uppsikt å lagens tillämpning i dessa trakter. För bestridande av kostnaderna för dessa skogsvårdsstyrelsers verksamhet har skogsvårdsavgifter ansetts böra erläggas i kustlanden för virke, som därstädes avverkas å skogar, varå lagen kommer att äga tillämpning, samt vissa allmänna skogar. Nu angivna frågor ävensom de övriga administrativa och ekonomiska spörsmål, som äga samband med den nu ifrågasatta lagstiftningsåtgärden, hava emellertid upptagits i särskilda propositioner nr 96 och 97.

Utskottet.

Vad angår de skäl, som anförts emot antagandet av skogsvårdslagen för ifrågavarande områden, så gå dessa, såsom förut antytts, i huvudsak allenast ut på ett uppskov med avgörandet av frågan i syfte att vinna nödig erfarenhet rörande denna lags verkningar å de områden, för

vilka den redan gäller. En sådan framställning innefattas i den av herrar Rogberg och Rosén väckta motionen, vars motivering bygger på de skäl, som framförts av vissa i ärendet hörda myndigheter och för vilka i propositionen närmare redogjorts.

Såsom i det föregående berörts har riksdagen redan tidigare intagit den ståndpunkten, att dimensionslagen borde utbytas mot en modernare skogsvårdslag. Utskottet finner den nu föreliggande utredningen otvetydigt giva vid handen, att ingen grundad anledning finnes att undantaga från den nya skogsvårdslagens tillämplighet de skogar i Västerbotten och Norrbotten, för vilka dimensionslagen nu gäller. I detta avseende torde vara huvudsakligt avgörande, att skogsvårdslagen är dimensionslagen betydligt överlägsen såväl från avverknings- som återväxtpunkt. Härtill kommer, att den förra lagen genom sin förmåga av smidig anpassning till olikartade förhållanden samt allmänna syftning att uppfostra skogsägaren till att själv sköta sin skog efter riktiga grunder, torde äga ett bestämt företräde framför dimensionslagen med dess mera stela former.

Då full enighet råder om dimensionslagens föråldrade beskaffenhet samt övervägande skäl synas tala för att den nya skogsvårdslagen skall väl lämpa sig jämväl för de trakter, varom här är fråga, kan utskottet icke heller finna tillräcklig anledning föreligga att såsom motionärerna hemställt tills vidare uppskjuta skogsvårdslagens antagande för dessa områden. Förutom att genom detta antagande en i och för sig önskvärd större enhetlighet beträffande vården av enskilda skogar skulle vinnas, talar härför, bland annat, den omständigheten, att denna lag redan äger tillämplighet på områden, varest betingelserna därför torde vara skäligen likartade med kustlandens. Härtill kommer, att, såsom av länsstyrelsen i Västerbottens län i samband med tillstyrkande av lagens antagande påpekats, för vinnande av mera tillförlitlig erfarenhet om skogsvårdslagens verkningar ett uppskov på avsevärt lång tid — länsstyrelsen föreställer sig minst 5, sannolikt 10 år — skulle vara erforderligt. Det synes utskottet uppenbart, att med hänsyn till dimensionslagens bristfälliga beskaffenhet ett sådant uppskov för ifrågavarande trakter skulle komma att medföra en icke önskvärd efterblivenhet på det skoglige området. I anseende härtill finner sig utskottet icke kunna instämma i motionärernas förmodan, att ett tillmötesgående av deras framställning under inga förhållanden torde kunna medföra någon egentlig olägenhet.

De i propositionen föreslagna övergångsbestämmelserna synas utskottet ock möjliggöra en nöjaktig reglering av i samband med dimensionslagens avlösande av skogsvårdslagen uppkommande förhållanden.

Utskottet har alltså ansett sig böra i nu förevarande fråga biträda Kungl. Maj:ts förslag samt avstyrka den i ämnet väckta motionen.

Till ovan berörda frågor om skogsvårdsstyrelsers inrättande i Västerbottens och Norrbottens län och erläggande där av skogsvårdsavgifter ävensom vissa administrativa och ekonomiska spørsmål återkommer utskottet vid behandling av förenämnda propositioner nr 96 och 97.

Frågan om skogsvårdslagens tillämpning å vissa skogar under lappmarkslagen.

Utskottet övergår härefter till frågan om skogsvårdslagens tillämpning å de skogar, som lyda under lappmarkslagen och äro belägna i Väster-norrlands län samt Västerbottens och Norrbottens läns kustland. Dessa skogar äro av tre särskilda slag, nämligen dels skogar å skattehemman, som avses i förordningen den 29 juni 1866, dels till enskilda sålda krono-överloppsmarker, som omförmälas i skrivelsen till kammarkollegium den 29 juni 1866 och kungörelsen den 26 maj 1899, dels ock skogar å krono-hemman och krononybyggen under åborätt. Samtliga dessa skogar äro nu enligt lappmarkslagen underkastade utsyningstvång. Redan före lappmarkslagens tillkomst gällde bestämmelser om utsyningstvång för ifråga-varande skogar. För lappmarkslagens huvudsakliga innehåll lämnas lika-ledes i propositionen redogörelse.

Departements-
chefen.

Jämväl denna fråga har av Kungl. Maj:t underkastats en ingående ut-redning, för vilken i propositionen redogöres.

På skäl, som framgå av departementschefens uttalanden i ämnet, har Kungl. Maj:t icke ansett sig böra föreslå ett överförande av ifrågavarande skogar till skogsvårdslagen. Enligt berörda departementschefsytttrande har spörsmålet bedömts ur skilda synpunkter för de olika kategorierna av skogar.

Vad först angår omförmälda kronohemman och krononybyggen under åborätt hava ansetts vara bestämmande de av kammarkollegium i ärendet angivna synpunkter, vilka i huvudsak innebära, att redan ifrågavarande fastigheters karaktär av kronans egendom borde utesluta tanken på ett övergivande av de grunder för skogshushållningen, som eljest upprätthölles beträffande dylik egendom.

Beträffande därefter hithörande skattehemman och överloppsmarker har departementschefen ansett frågan om dessa fastigheters överförande från lappmarkslagen till skogsvårdslagen böra i främsta rummet bedömas med hänsyn därtill, vilkendera lagen kunde anses vara bäst ägnad att främja en rationell skogsvård å fastigheterna. Vad därutinnan i ärendet före-kommit syntes departementschefen otvetydigt giva vid handen, att lappmarkslagen i detta avseende borde givas ett bestämt företräde framför skogsvårdslagen, beroende därpå, att lappmarkslagen garanterade skogens bibehållande vid en viss beräknad avkastning och sålunda vilade på en högre skoglig princip än skogsvårdslagen. Den omständigheten, att lappmarkslagen, på sätt domänstyrelsen framhållit, ej beredde samma möjlig-heter som skogsvårdslagen att framtvunga åtgärder för återväxtens tryg-gande, förringade givetvis icke, enligt departementschefens mening, lappmarkslagens berörda principiella företräde utan syntes endast böra föran-leda, att frågan om ändring av lagen i berörda avseende gjordes till före-mål för närmare undersökning. På grund härav och då med hänsyn till det sätt, varpå ifrågavarande utsyningstvång vunnit tillämpning å dessa fastigheter, sagda tvång ej kunde anses i någon mån ingripa i de enskilda

fastighetsägarnas rätt utan fastmera ett upphävande av tvånget skulle för dem medföra en oförtjänt värdestegring av fastigheterna, syntes det ofrånkomligt, att ur skogliga synpunkter starka skäl föreläge för bibehållande av lappmarkslagen beträffande dessa fastigheter. Härför talade även den omständigheten, att ett upphävande av utsyningstvånget otvivelaktigt skulle medföra en snabb exploatering av det i dessa skogar sparade virkeskapitalet, vilket, på sätt i flera yttranden med skärpa framhållits, dels ur nationalekonomisk synpunkt måste anses olämpligt, dels ock mångenstädes skulle hava till följd en ur social synpunkt betänkelig försämring i ortsbefolkningens existensmöjligheter. Därjämte vore att märka, att en dylik åtgärd ej torde bliva utan återverkningar med avseende å det i lappmarkerna gällande utsyningstvång, vars bibehållande dock, enligt vad i ärendet allmänt vitsordats, måste anses högst nödigt och nyttigt.

Departementschefen har i sitt berörda anförande å andra sidan även underkastat de fördelar, som det ifrågasatta överförandet av dessa skogar till skogsvårdslagen skulle kunna medföra, en närmare granskning. Härvid kommer departementschefen till resultatet, att den besparing för staten, som ett överförande av ifrågavarande skogar till skogsvårdslagen skulle medföra, i varje fall ej bleve synnerligen betydande till följd bland annat därav, att skogarna ej sällan voro belägna i omedelbar närhet av kronoparkerna och därför jämförelsevis lätta för skogspersonalen att övervaka, samt att även skogsvårdslagens tillämpning å dessa skogar skulle kräva ej oväsentliga bidrag från statens sida. Härtill komme, att värdet av den förenkling i administrationen, som ett dylikt överförande skulle medföra, i viss mån förringades därigenom, att förenämnda i kustlän belägna kronohemman och krononybyggen under åborätt, på sätt förut framhållits, i varje fall borde kvarstå under lappmarkslagen och sålunda under skogsstatens tillsyn. Departementschefen finner slutligen härav framgå, att de fördelar, som skulle vinnas genom ifrågavarande skattehemmans och överloppsmarkens hänläggande under skogsvårdslagen, ej vara av den betydelse, att de kunde anses uppväga de förluster för viktiga allmänna intressen, som berörda åtgärder skulle medföra.

Jämväl utskottet finner den förebragta utredningen i fråga om samtliga dessa skogar klarlägga, att vissa skäl tala emot att nu överföra dem till skogsvårdslagen. Då sålunda förutsättningar för närvarande ej synas föreligga för åtgärder i denna riktning, anser sig utskottet i övrigt beträffande denna fråga endast böra understryka vad departementschefen uttalat därom, att frågan om ändring av lappmarkslagen i syfte att förskaffa densamma större möjligheter för återväxtens betryggande bör göras till föremål för närmare undersökning. Enligt utskottets mening bör därvid även undersökas, huruvida icke möjligen berörda syfte kan gagnas genom att beträffande dessa skogar tillgodogöra sig skogsvårdsstyrelsernas verksamhet.

Utskottet.

Under åberopande av det ovan anförda och då utskottet vid granskning av det ifrågavarande lagförslagets avfattning icke funnit anledning till anmärkning mot detsamma, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med avslag å den i ämnet väckta motionen I: 263, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 5 maj 1924.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Persson, Nils, Nilsson* i Kabbarp, *Boberg, Ingeström, Elisson, Norin*, greve *Wachtmeister* och *Andersson, K. A.* samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Olsson* i Broberg, *Johansson* i Uppmälby, *Lundström, Sjöblom*, frih. *Hermelin, Uddenberg* i Karlskoga och *Pettersson* i Stäringe.
